

Plenum

Onsdag 23.9.2020 kl. 14.03—20.11

10. Förvaltningsrådets berättelse till riksdagen om Rundradions verksamhet 2019

Berättelse B 6/2020 rd

Remissdebatt

Förste vice talman Antti Rinne: Ärende 10 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till kommunikationsutskottet.

Debatt

19.03 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies ja muut paikallaolijat! Harmi, ettei hallintoneuvoston puheenjohtaja Satonen tullut esittelemään — hän ei varmaan päässyt. Itse hallintoneuvoston nykyisenä jäsenenä haluaisin oikeastaan pitää tästä puheenvuoron, koska minuun otetaan usein yhteyttä ja sanotaan, että kun sinä olet siellä Ylen hallintoneuvostossa, niin mikset sinä tee sitä ja tätä ja tuota. Nyt minä kerron lyhyesti täältä.

Tämä vuosittain annettava kertomus, Yleisradion hallintoneuvoston kertomus, on yksi tehtävä, mitä hallintoneuvosto tekee, ja tämä annetaan vuosittain edelliseltä vuodelta. Hallintoneuvostoon kuuluu 21 jäsentä, jotka valitsee eduskunta, ja siellä on myös henkilöstön edustajia. Hallintoneuvoston tehtävä on hyvin strateginen: valitsee kylläkin yhtiön hallituksen ja puheenjohtajan mutta ohjaa strategioiden kautta Ylen toimintaa ja valvoo, että tehtävät tulevat suoritetuiksi. Me emme voi puuttua yksittäisiin päätöksiin, ja meidän kokouksemme eivät ole julkisia, joten vaikka joskus toisin joitakin terveisiä, mitä kuulen tuolla turuilla ja toreilla, niin en voi sitten kertoa, mitä tästä asiasta on siellä ehkä keskusteltu vai onko edes keskusteltu. Me voimme tietysti tuoda sinne terveisiä, mutta me emme voi mennä sinne pasteeraamaan ja pasteeraamaan, että mitä siellä huomenna näytetään ja mitä siellä ei näytetä. Nämä tehtävät löytyvät yleisradiolaista, ja sieltä voi kaikki katsoa. Sitten on erikseen vielä hallitus, ja toimitusjohtaja on siellä operatiivisessa johdossa mukana, se on minusta erittäin tärkeä huomata.

Tästä kertomuksesta näkyy, että Ylen rahoituksessa tuotot ovat olleet noin 481 miljoonaa euroa viime vuonna. Näistä henkilöstökuluja on 46,8 prosenttia. Perussuomalaisethan ovat tuoneet esille tätä rahoitusasiaa, ja siitä on joskus täällä kimmastuttu ja minusta aivan aiheetta, koska kaikestahan voidaan puhua. Silloin kun verovarjoja käytetään, niin siitä voidaan puhua, olkoonkin, että jotain asiaa on parlamentaarisesti valmisteltu, mutta jostainhan pitää heittää se pallo, voiko sitä uudestaan valmistella. Joka paikasta on nipistetty, ja ei kai semmoista pyhää asiaa voi olla, mistä ei voi uudelleen keskustelua ottaa. Olen joskus kuullut, että jotkut toimittajat ovat heittäneet, että hei, oletko sinä siitä puolueesta, joka tällaisia ehdottaa. Näitä ei pidä ottaa henkilökohtaisesti. Me teemme täällä päätöksiä, jotka koskevat erilaisia ammattialoja ja erilaisia ihmisiä ja joka ikistä kansalaista, joten eivät ne ole henkilökohtaisia päätöksiä, se on hyvä muistaa.

Punkt i protokollet PR 117/2020 rd

Sitten haluaisin sanoa muutaman sanan siitä, kun Ylellä on tutkittu kansalaisten luottamusta, joka on tutkimuksessa siten, että 67 prosenttia kertoi luottavansa Yleen erittäin tai melko paljon ja vain 7 prosenttia luottaa vähän ja 3 prosenttia ei lainkaan. Tämä on sinänsä ihan hyvä tulos, mutta itse kiinnittäisin kuitenkin huomiota siihen joukkoon, joka ei luota. Jos ajatellaan sitä, että Yleisradio on kuitenkin kaikkien tuntema brändi, sitä katsotaan Areenassa, somessa, tv-lähetyksinä, niin siihen pitääkin voida luottaa. Olen tosi huolestunut siitä, että osa ei luota. Tämä on erittäin suuri kehittämiskohde Ylessä, ja tähän ainakin henkilökohtaisesti haluan puuttua ja tästä olen ehkä halunnut hallintoneuvostossakin tuoda omia ajatuksiani esille, koska haluan, että verovaroin tuotettuun palveluun luotetaan.

Sitten yksi asia: Täältä ilmenee se, että enemmistö suomalaisista pitää Yleä vastuullisena ja vähintäänkin melko avoimena. Lisätietoa halutaan Yle-veron käytöstä, yhtiön toiminnasta yleensä ja sisältöihin liittyvistä valinnoista. 74 prosenttia kokee, että on saanut vastinetta Yle-verolle. No, voisi se parempikin olla, mutta juuri siksi, että se toimii verovaroin, ihmiset toivovat tietysti, että he saisivat myös vaikuttaa sisältöön — ja tietysti myös siihen rakenteeseen, ja kuten perussuomalaisetkin ovat tuoneet esille, niin se ei voi olla kohde, josta ei voi keskustella. Sen takia herättäisin taas keskustelua.

Ainakin viime kaudella me joskus kävimme keskustelua siitä, että kun on pääosin julkisessa omistuksessa olevia yhtiöitä, kuten Yle, ja sitten esimerkiksi kunnalliset osakeyhtiöt, niin tulisiko tarkastella julkisuuslainsäädäntöä. Näihinhan sovelletaan osakeyhtiölakia, joka on tosi tiukka, mutta kun tämä on pääosin verovaroilla pyöritetty samaten kuin kunnallisetkin osakeyhtiöt, niin me voisimme miettiä, olisiko näille jonkinlaista toisenlaista sääntelyä, koska onko vähän kurja, kun ei voi oikeastaan vastatakaan mitään, vaikka minusta kuntalaisilla ja kansalaisilla ja veronmaksajilla olisi oikeus saada tietää enemmän Ylenkin taloudenpidosta? Tämä olisi nyt semmoinen asia, mistä voitaisiin puhua, ainakin tämä julkisuuden lisääminen, ja tästä toivon keskustelua. Jos täällä vielä joitakin puheen-
vuoroja on, niin ottakaa tähän kantaa.

19.09 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Yleisradio koetaan laajasti kansalaisten mediaksi, joka missionsa mukaisesti vahvistaa suomalaista yhteiskuntaa ja kulttuuria, ja kyllä tähän on tarpeen liittyä se, että se on avointa. Julkinen palvelutehtävä takaa monipuolisen ohjelmatarjonnan ja alueellisen kattavuuden molemmilla kotimaisilla kielillä. Monet ihmiset toivovat myönteisiä ohjelmia alueilta ja arkisista asioista.

Edustaja Meri viittasi Ylen lain antamiin tehtäviin. Näistä nostaisin kolme: tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia; oppimiseen liittyen ottaa ohjelmistossa huomioon sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat, tarjota mahdollisuus oppimiseen ja itsensä kehittämiseen, painottaa lapsille ja nuorille suunnattuja ohjelmistoja sekä tarjota hartausohjelmia; ja sitten ovat nämä poikkeusolojen tehtävät, jotka ovat tietysti korostuneet myöskin koronavuonna.

Arvoisa puhemies! Yle haluaa olla luotettavan tiedon ja kotimaisen sisällön tuottaja, ja täällä kyselyssä nostetaan nämä erityisryhmien palvelut — siihen liittyen tekstitystä on syytä edelleen kehittää; korkeatasoiset lastenohjelmat; tehtävä auttaa ymmärtämään paremmin Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia — tähän tarvitaan monipuolisuutta; kohdata monenlaisia näkemyksiä, maailmankuvia ja eri tavalla ajattelevia ihmisiä — tässä toivon tasapuolisuutta; oppia nykyaikana tarpeellisia tietoja ja taitoja ja kartuttaa yleissivistystä — tässä näen Ylelle jatkuvan oppimisen tehtävän; ja vielä, merkityk-

Punkt i protokollet PR 117/2020 rd

sellisiä mediasisältöjä ja mediapalveluita eri-ikäisille ihmisille — toivon Yleltä mediakasvatusta.

Arvoisa puhemies! Tämä Ylen tärkeä tehtävä tulee toteuttaa vastuullisesti Ylen arvojen, riippumattomuuden, luotettavuuden ja ihmisen arvostamisen, pohjalta. Kansalaispalautteessa tulee kommentteja siitä, että hölötysten ja päälle puhumisten sijaan halutaan asiaohjelmia, ja toivonkin, että Yle säilyy monipuolisena, asiallisena ja puolueettomana koko kansan kanavana.

19.12 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Hallintoneuvoston kertomuksesta selviää, että media elää valtavassa toimintaympäristön muutoksessa, johon myöskin Yle joutuu reagoimaan ja saa reagoida. Median käytön murros kiihtyy, on syntynyt globaalia kilpailua, joka on sitten haastanut kotimaisia mediayhtiöitä, ja myöskin koko ajan uudet teknologiat yleistyvät niin käyttäjillä kuin sisältöjen tuotannossa ja jakelussa, ja yhä enemmän eri asioiden toimittajina toimivat aivan tavalliset kansalaiset — ja hyvä niin.

Tämä kuitenkin nostaa esille keskustelun Ylen yhteiskuntavastuusta ja yleensäkin Ylen toimintaperiaatteesta, ja siksi on tärkeää, että me pidämme kiinni siitä riippumattomasta mediasta, jonka tehtävä on paljon, paljon laajempi yhteiskuntavastuullinen tehtävä kuin ainoastaan sisältöjen tuottaminen esimerkiksi kansalaisten viihdekäyttöön. Sosiaalinen vastuu korostuu erityisesti, mutta edustaja Merikin nosti esille tämän luottamuksen. Luottamus mediaan on yleensäkin korkea yhä edelleen yhteiskunnassa, mutta Ylellä luottamuksen ja luottamuksen luomisen pitäisi olla ihan ykkösasia. Mitä tulee sitten tähän riippumattomuuteen ja luotettavuuteen, niin yksi tärkeä arvo on myöskin ihmisten arvostaminen ja alan eettisiin periaatteisiin nojaaminen, ja tältä osin Yle joutuu harkitsemaan toimintaansa monta kertaa enemmän kuin muut mediayhtiöt. Tässä onkin nostettu esille, että säännöllisesti seurataan tätä riippumattomuutta ja toimittajien työtä, ja itse asiassa Julkisen sanan neuvosto käsitteli vuoden 2019 aikana seitsemän Yleä koskevaa kantelua, joista viidessä tapauksessa se antoi Ylelle vapauttavan päätöksen. Toki nämä kaksikin päätöstä ovat liikaa Ylelle.

Haluaisin nostaa esille myöskin sen asian, jota me näimme joitakin vuosia sitten, kun kouluissa alettiin pelkäämään politiikan tuomista kouluihin. Toivon, että Yle ei tee nyt ikään kuin samaa virhettä, että politiikkaa jotenkin aletaan vierastaa sen takia, että koetaan, että ehkä kansalaiset eivät ole aina niin kiinnostuneita politiikan sisällöistä, tai sitten halutaan jotenkin korostaa riippumattomuutta ja ajatellaan, että se riippumattomuus tulee sillä, että politiikkaa vältetään. Näin ei varmastikaan ole, mutta minä luulen, että me kansanedustajat olemme nähneet esimerkiksi Ylen aluetoiminnassa politiikan vähentymistä merkittävässä määrin, ja itse asiassa vaikkapa radiotoiminnassa jopa ohjelmien sisältö on muuttunut hyvin erilaiseen suuntaan. Yle perustelee asiaa sillä, että tämä on se, mitä heidän kuuntelijansa ja palveluidensa käyttäjät odottavat, mutta minusta rikkautta on myöskin se, että Yle tarjoaa sitä, mikä ei ehkä ole valtavirran ensimmäinen toive ja asia, koska sitä kautta myöskin pystymme luomaan paljon laajempaa näkökulmaa yhteiskuntaan, mutta myöskin sivistämään itseämme tutustumalla niihinkin asioihin, jotka ovat meille vieraampia, ja politiikasta ei saa tehdä, yhteisten asioiden hoitamisesta ei saa tehdä sellaista asiaa, jota pelätään esimerkiksi Ylessä.

Sitten nostan esille vielä tämän lasten ja nuorten ohjelmatarjonnan. On itse asiassa hieno asia, että kun itse osaan vieläkin Pikku Kakkosen posti -laulun ulkoa, niin huomaa, että nyt myöskin saan saman laulun opettaa tyttärelleni, sillä niin pitkään Yle on tehnyt työtä

Punkt i protokollet PR 117/2020 rd

lasten ja nuorten parissa. Havahdun kerta toisensa jälkeen siihen, miten laadukasta ei-mak-sullista, opettavaista sisältöä Yle tuottaa lapsille ja nuorille. Se on kyllä aivan ensiluokkais-ta, ja myöskin Yle kehittää koko ajan lasten ja nuorten ohjelmatoimintaa, viimeisimpänä Pikku Kakkosen Eskari -sovellus on tullut käyttöön, Yle Areenan puolelta lapsille erityi-sesti on suunnattu sieltä ohjelmaa. Myöskin Yle Areena yleisemmin on ollut kehityksen kohteena, ja uskon, että se on asia, jossa Yle ei ole kompastunut siihen, että maailma muut-tuu, vaan päinvastoin lähtenyt kehittämään sitä edelläkävijänä mukana, ja nyt nähdään, että Yle Areena todella saavuttaa ison osan väestöä. Kiitos siis Ylelle erityisesti lasten ja nuor-ten ohjelmien ja verkkokonseptien kehitystyöstä.

19.18 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Yleisradion hallintoneuvoston ker-tomus antaa hyvän ja realistisen kuvan yhtiön toiminnasta viime vuodelta. Yle koetaan laa-jasti riippumattomaksi kansanradioksi. Ylen julkinen palvelutehtävä takaa monipuolisen tv- ja radio-ohjelmatarjonnan ja nimenomaan alueellisen kattavuuden molemmilla koti-maisilla kielillä. On tärkeää, että Suomessa on Yle, joka tuottaa luotettavaa uutisointia — nimenomaan luotettavaa uutisointia — ja myöskin monipuolista ohjelmistoa. Itse asiassa haluan sanoa sen, että aluetoimituksilla on myöskin erittäin tärkeä rooli Ylen toiminnassa ja alueellisten uutisten ja asioiden esille nostamisessa. Se tulee monesti esille keskusteluis-sa, ja se on Ylen yksi tärkeistä tehtävistä.

Viime vuonna Ylen tarjonta radiossa ja televisiossa oli määrällisesti edellisvuoden ta-solla, ja Yle lisäsi edelleen sisältöjen tarjontaa Yle Areenassa ja jatkoi panostuksiaan mo-biili- ja verkkopalveluiden kehitykseen. Yle kehitti siis myöskin monipuolisesti sisältöjä ja palveluja eri kohderyhmille. Ylen julkaisutoiminta ja sisältöjen tuotanto perustuvat Ylen arvoihin, joita ovat riippumattomuus, luotettavuus ja ihmisten arvostaminen. Tärkeitä ar-voja, joita tulee myöskin kunnioittaa, ja on tärkeää, että meillä Suomessa on Yleisradio, riippumaton radio.

Mitä sitten tulee talouteen, niin täytyy todeta, että Ylen talous viime vuodelta pysyi ta-voitteen mukaisena ja tasapainossa. Ylen taloushan kulkee oikeastaan sykleittäin siten, mi-ten on suuria urheilutapahtumia vuosittain. Silloin tulee hieman miinusta sinne, ja seuraa-vana vuonna taas talous saadaan kuntoon.

Edellisissä puheenvuoroissa on myöskin kiinnitetty huomiota siihen, miten ihmiset ar-vostavat Yleä ja Ylen julkista palvelua. Haluan todeta, että suomalaiset arvostavat Ylen julkista palvelua ja pitävät sitä yhteiskunnallisesti entistäkin tärkeämpänä tämmöisenä ai-kana. Luottamus Yleä kohtaan on edelleen korkealla tasolla, se on hyvä asia, ja etenkin luottamus Ylen uutistoimintaan on pysynyt erittäin vahvana.

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi haluan sanoa, vaikka se ei kuulu viime vuoteen vaan se kuuluu Ylellä tähän vuoteen, että tänä korona-aikana haluan kiittää Yleä siitä ohjelmatar-jonnasta, mitä he ovat joutuneet ohjelmistoa muuttamaan, ja myöskin siitä koronaan liitty-västä uutisoinnista, mitä on ollut Ylellä.

19.21 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Täällä useissa puheenvuoroissa on kiitet-ty Yleisradion toimintaa, ja ei suotta. Se on ollut hyvin perusteltua. Edustaja Salonen eri-tyisesti kiitti puheenvuoronsa lopussa Yleisradion lasten ja nuorten ohjelmien sekä laaduk-kuutta että määrää.

Minä kuitenkin toivon, että Yleisradion hallintoneuvosto nostaisi esiin yhden väestöryh-män, jonka osalta emme voi kiittää Yleisradiota vastaavalla tavalla kuin lasten ja nuorten

Punkt i protokollet PR 117/2020 rd

ohjelmien osalta, ja kyse on ikäihmisistä. Meillä ei ole olemassa Yleisradiossa erityistä senioreille suunnattua ohjelmakokonaisuutta. Studio55 oli Mainostelevisiossa, se lakkautettiin, ainoastaan Alfa-televisiossa on Senioriseisake, mutta siinä käytännössä kaikki siltä osin, että meillä olisi vahva kysyntä sille, että on tiettyjä ohjelmatyyppejä, ohjelmakokonaisuuksia, asioita, jotka nimenomaisesti kiinnostavat ikäihmisiä. Minusta olisi arvokasta, että tämä kansanradiomme, meidän yhteinen Yleisradiomme, joka verorahoilla maksetaan, tarjoaisi myöskin ikäihmisille erityisesti suunnatun ohjelmakokonaisuuden.

Muun muassa tästä asiasta Senioriliike on lähestynyt Yleisradiota, ja vastauksena ollut: Kyllä, senioriväestö on populaatio, joka suhteessa kaikkein eniten seuraa radio- ja televisio-ohjelmia. Nuoriso on se väestöryhmä — jos ottaa väestöryhmän — joka vähiten seuraa. Sen vuoksi meidän täytyy panostaa nimenomaan nuorten ohjelmiin, jotta me saamme nuoretkin seuraamaan somen lisäksi Yleisradiota, ja meidän ei pidä panostaa senioriväestöön, joka katsoo sitä Yleisradiota, sen vuoksi, että he katsovat joka tapauksessa itsekin.

Tämä on erittäin erikoinen lähestymistapa. Miksi me emme myöskin Yleisradion puolella palvele sitä väestönosaa, joka verotuksen kautta maksaa merkittävän osan Yleisradiosta ja Yleisradion toiminnoista ja on myöskin käyttäjäkunnasta suhteessa suurimmalla osuudella katsomassa ja seuraamassa ohjelmalvelua? Tässä suhteessa toivon, että Yleisradion hallintoneuvosto kiinnittää myöskin siihen huomion, että me voisimme käyttää täällä vastaavan puheenvuoron kuin edustaja Salonen käytti lasten ja nuorten ohjelmista: jess, Yleisradio huomioi myöskin ikäihmiset.

19.24 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Meri aikaisemmin puhui siitä, että pitää puhua siitä, mihin verorahoja käytetään, ja uskaltaa puhua niistä aiheista suoraan, ja näinhän se on. Haluan kiittää niistä vastuullisista puheenvuoroista, jotka tässä ovat kehuneet Ylen toimintaa, ja myöskin hallintoneuvostossa varmasti on toimittu sen eteen, että Ylen toiminta kehittyy ja palvelee mahdollisimman hyvin kaikkia kansalaisia. Olen ollut huolissani perussuomalaisten linjasta, mitä tulee Yleen ja ennen kaikkea siihen, että Yle-verosta tulisi luopua, ellei journalismin taso ja tuotannon laatu nouse.

Mitä tällainen veron korvaaminen, erilainen maksukortti, sitten tulisi tarkoittamaan: Se näkyisi erityisesti jokaisen kansalaisen arjessa. Se näkyisi siinä, että kohta Ylen perustointi muuttuisi ja alettaisiin pyörittämään mainoksia. Ehkä niitä urheilukisoja ei enää tavallinen kansa näkisi televisiosta samalla lailla kuin ne nyt pystytään näkemään maksutta, ja myöskin esimerkiksi meidän Ylen uutis- ja ajankohtaistoiminta tulisi rapautumaan. Näitä huolia hallintoneuvoston puheenjohtaja Satonen on erittäin hyvin tuonut esille kirjoituksissaan, ja uskon, että hän tulee hallintoneuvostossa toimimaan sen eteen, että toiminta paranee ja myöskin laatu paranee entisestään.

Mutta en pidä siitä, että perussuomalaiset tällä tavalla kiristäisivät sillä, että jos ei heidän mieltymyksiään tule ohjelmissa, niin sitten pistetäänkin yhtäkkiä maksukortti ja vero pois. [Leena Meri: Emme me ole koskaan noin sanoneet, pysytäänpä nyt totuudessa!] Kyllä se media- ja kulttuuripoliittinen ohjelma oli erittäin harmillinen, jos sen suhteuttaa tähän hallintoneuvoston kertomukseen.

19.25 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Ovaska hieman ohitti tämän aiheen. Se, mikä lisäisi, parantaisi luottamusta Yleen, olisi varmasti lisäävoimuuksia, ihan niin kuin edustaja Meri esittelypuheenvuorossaan nosti esiin. Eli ihan varmasti olisi kaikille hyväksi, että Ylen kaltaiset julkisomisteiset yhtiöt toimisivat julkisuuslain ja sen hengen mukai-

Punkt i protokollet PR 117/2020 rd

sesti kokonaisuudessaan. Tässä ei ole kyse mistään mahdottomasta asiasta. Suurta avoimuutta voidaan noudattaa jo nyt, ja mikään ei siis estä sitä, että nämä yhtiöt kirjaisivat avoimuusperiaatteet yhtiöjärjestyksiinsä. Tähän tarvitaan vain sitä poliittista tahtoa, ja minä uskoisin, että tämä avoimuuden lisääminen olisi omiaan parantamaan Ylen toimintaa, niin kuin lukuisten muittenkin julkisomisteisten yhtiöiden.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till kommunikationsutskottet.